

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
De heer J. van Essen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 45

e-mail postbus@eerstekamer.nl

datum 23 juni 2026

betreft Voorlichting Raad van State, deeladviezen Gezondheidsraad en rapport Wageningen University & Research inzake gezondheidsrisico's geitenhouderijen en het voorzorgsbeginsel

ons kenmerk 181542

Geachte heer Van Essen,

De leden van de vaste commissies voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) hebben met belangstelling kennisgenomen van de voorlichting van de Raad van State van 27 mei 2026 naar aanleiding van de adviezen van de Gezondheidsraad over gezondheidsrisico's van geitenhouderijen¹, de (deel)adviezen van de Gezondheidsraad over gezondheidsrisico's van geitenhouderijen² en het rapport 'Verkenning van maatregelen voor het verminderen van emissies van bioaerosolen uit melkgeitenbedrijven' van Wageningen University & Research.³ De leden van de fracties van de **BBB** en de **Fractie-Visseren-Hamakers** hebben naar aanleiding hiervan een aantal vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen door de fractieleden van de BBB.

Vraag 1

Bent u het met de leden van de BBB-fractie eens dat de correlatie uit de Veehouderij en Gezondheid Omwonenden-onderzoeken (VGO) I⁴ en II⁵ van jaren geleden, gebruik heeft gemaakt van het correlatiecoëfficiënt-model volgens Pearson (ook wel aangeduid als Pearson r) geen aanwijzingen kan geven over een oorzakelijk verband? Dat is volgens deze leden niet het geval, en staat evenmin in de wetenschappelijke publicaties naar aanleiding van die rapporten.

¹ Kamerstukken I 2025/26, 28973/29683/32793, Z.

² Kamerstukken I 2025/26, 28.973/29.683/32.793, Y.

³ Kamerstukken I 2025/26, 28.973/29.683/32.793, X.

⁴ Gezondheidsraad, 'Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel I', 3 juli 2025.

⁵ Gezondheidsraad, 'Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel II', 8 december 2025.

datum 23 juni 2026

ons kenmerk 181542

blad 2

Vraag 2

De Gezondheidsraad kreeg deze wetenschappelijk correct uitgevoerde onderzoeksresultaten toegezonden ter beoordeling. De Gezondheidsraad voegde er zelf de kwalificatie "waarschijnlijk oorzakelijk" aan toe en somde nog een aantal mogelijke oorzaken op als fijnstof, endotoxinen, al dan niet in samenhang met niet genoemde micro-organismen bij een daarvoor gevoelige populatie. Deze, niet onderzochte veronderstellingen, moeten dan een ondersteunende functie vervullen voor het nemen van voorzorgsmaatregelen. Vindt u, in tegenstelling tot de leden van de BBB-fractie, deze redenering toelaatbaar? Zo ja, kunt u dan aangeven waarom?

Vraag 3

Bent u ermee bekend dat er ook een derde VGO-onderzoek heeft plaats gevonden om de berekende (correlatie) aantallen patiënten met longontsteking rondom geitenhouderijen daadwerkelijk op te sporen via de medische circuits?⁶

Met een verwachting van meer dan 800 patiënten per jaar moet dat mogelijk zijn. Uit dit onderzoek, dat tweemaal met een jaar werd verlengd (totaal drie jaar) konden die "verwachte" patiënten niet worden gevonden. In die drie jaren onderzoek kwam het totale aantal patiënten net iets boven de 100, hetgeen dichterbij het landelijk te verwachten gemiddelde van zulke patiënten ligt dan de 800 per jaar rondom geitenhouderijen. Graag ontvangen deze leden uw beargumenteerde reactie hierop.

Vraag 4

Deze leden ontvangen graag uw reactie op de voorlichting van de Raad van State met betrekking tot het voorzorgsbeginsel. Daarin staat nauwgezet wanneer en onder welke voorwaarden een voorzorgsbeginsel kan worden toegepast, waaraan ook een bestuurlijk besluit ten grondslag moet liggen.

Vraag 5

De juridische onderbouwing voor een voorzorgsbeginsel ligt niet verankerd in de Wet publieke gezondheid en evenmin in de Wet dieren. Dit voorzorgsbeginsel wordt wel genoemd in de Omgevingswet. Afstandsnormen rondom geitenhouderijen worden weer afgeleid uit de onder vraag 1 genoemde correlatiecoëfficiënt berekeningen. Bent u het eens met de leden van de BBB-fractie dat het oorzakelijk verband ontbreekt en dat derhalve een theoretische afstand met wetenschap niets van doen heeft? Graag ontvangen de leden een gemotiveerde reactie.

Vraag 6

Uit de Voorlichting van de Raad van State blijkt ook dat bestaande vergunningen voor geitenhouderijen niet zomaar kunnen worden afgezwakt of verboden. Het gaat uitsluitend om uitbreiding van legale bestaande bedrijven en/of nieuwe vergunningen. Bent u het met deze leden eens dat deze aanpak slechts symbolische waarde heeft en voor veel onrust en emoties bij boeren en omwonenden zal zorgen, alsmede veel maatschappelijke onrust?

Vraag 7

Bent u bekend met het moratorium voor geitenhouderijen dat in de meeste provincies reeds bestaat? En bent u het ermee eens dat de in vraag 5 bedoelde juridische mogelijkheden, weinig

⁶ Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu 'Deelonderzoeken VGO III, rivm.nl, 4 februari 2025.

datum 23 juni 2026

ons kenmerk 181542

blad 3

toegevoegde waarde zullen hebben onder de paraplu van een voorzorgbeginsel? Graag uw gemotiveerde reactie.

Vragen en opmerkingen door het lid van de Fractie-Visseren-Hamakers.

In uw brief van 9 januari 2026 schrijft u dat situaties waar meerdere geitenhouderijen aanwezig zijn, of situaties waar relatief veel gevoelige bestemmingen aanwezig of gepland zijn, de aandacht verdienen.⁷

Vraag 1.

Hoeveel van dergelijke prioritaire locaties zijn er volgens u? En wanneer informeert u de Kamer over de maatregelen die op deze locaties genomen worden om de gezondheidsrisico's te verlagen?

Vraag 2

Kunt u toelichten wat u bedoelt met "eventuele financiële consequenties" die in kaart worden gebracht bij de uitwerking van de aanpak voor prioritaire locaties en op welke manier en in hoeverre deze consequenties meewegen in de uitwerking van de maatregel?⁸

De Gezondheidsraad adviseert om bij bestaande bedrijven in te zetten op reductie van emissies van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen. Ook is het volgens de Gezondheidsraad aannemelijk dat het aantal geiten van invloed is op de emissie van micro-organismen, fijnstof en endotoxinen uit bedding en mest. Op basis van de beschikbare informatie kan echter niet worden vastgesteld wat de kwantitatieve relatie is tussen het aantal bedrijven of aantal geiten en de hoeveelheid emissie van de verschillende componenten en het daarmee samenhangende risico op longontsteking bij omwonenden.⁹

Vraag 3

Ziet u ook een kennislacune voor wat betreft de relatie tussen het aantal geiten, het aantal bedrijven en het risico op longontsteking bij omwonenden? Hoe bent u van plan om met deze lacune om te gaan?

U schrijft in uw brief van 9 januari 2026 dat u onderzoekers heeft gevraagd of de relatie tussen de omvang van geitenbedrijven en risico in relatie tot emissiereducerende maatregelen in de bedrijfsvoering nog nader in beeld kan worden gebracht.

Vraag 4

Is dit nader in beeld gebracht? Zo ja, wat zijn de uitkomsten van dit nadere onderzoek? En hoe effectief is het terugbrengen van het aantal gehouden dieren ten opzichte van andere maatregelen?

⁷ Kamerstukken I 2025/26, 28973/29683/32793, U.

⁸ Kamerstukken I 2025/26, 28973/29683/32793, U, pagina 4.

⁹ Gezondheidsraad, 'Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel II', pagina 3.

datum 23 juni 2026

ons kenmerk 181542

blad 4

In de brief van 9 januari doet u een beroep op provincies en gemeenten om vast te houden aan de tijdelijke beperkingen. Maar ondanks deze beperkingen en de gezondheidsadviezen voor nieuwbouw zijn de afgelopen jaren meer dan tienduizend woningen binnen een kilometer van geitenhouderijen gebouwd, blijkt uit een artikel van Follow The Money.¹⁰

Vraag 5

Bent u het met dit lid eens dat een beroep op bestaande lokale regelingen ontoereikend is gezien de nieuwbouw van vele duizenden woningen nabij geitenhouderijen? Zo ja, heeft u al een datum op het oog wanneer landelijke regels en maatregelen in gaan?

Premier Jetten heeft tijdens het debat in de Eerste kamer naar aanleiding van de regeringsverklaring op 7 april 2026 gezegd dat een 100% dierwaardige veehouderij in 2040 een harde doelstelling is.¹¹ Dat betekent dat 592 duizend geiten die worden gehouden in geitenbedrijven over maximaal 13,5 jaar een dierwaardig bestaan moeten kunnen leiden.¹² Zij moeten, onder andere, natuurlijk gedrag kunnen vertonen (melk drinken bij de moeder, leven in kleine groepen, klimmen, knabbelen) en in goede gezondheid en een positieve emotionele toestand verkeren.

Vraag 6

Een dierwaardige veehouderij vraagt om grote veranderingen van geitenhouderijen. Bent u het met het lid van de Fractie-Visseren-Hamakers eens dat het van meerwaarde is om bij de komende maatregelen voor de geitenhouderij rekening te houden met de doelstelling dierwaardige veehouderij? Zo ja, hoe gaat u, bij maatregelen voor bestaande geitenhouderijen, meewegen of deze maatregelen een dierwaardige geitenhouderij dichterbij brengen?

Vraag 7

Kunt u aangeven welke rol dierenwelzijn en dierwaardigheid spelen in de afwegingen welke maatregelen worden genomen?

De leden van de commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport, zien uit naar de beantwoording van bovenstaande vragen en verzoeken u deze uiterlijk binnen vier weken na dagtekening van deze brief aan de Eerste Kamer aan te bieden.

¹⁰ 'Gemeenten negeerden gezondheidsrisico's en bouwden tienduizend woningen naast geitenhouderijen', Follow the Money, *ftm.nl*, 26 februari 2026.

¹¹ Zie het verslag van het debat naar aanleiding van de regeringsverklaring op eerstekamer.nl ([Verslag van de plenaire vergadering van dinsdag 7 april 2026 - Eerste Kamer der Staten-Generaal](#)) (Handelingen nog niet beschikbaar).

¹² 'Aantal geiten sinds het jaar 2000 bijna verdubbeld', Centraal Bureau voor de Statistiek, *cbs.nl*, 8 januari 2026.

datum 23 juni 2026

ons kenmerk 181542

blad 5

Een gelijklopende brief is verstuurd aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Hoogachtend,

G.J. Oplaat

Voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

J. Bakker-Klein

Voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport